

5A KERKENPLAN WETTEREN

KERKENPLAN

voor de **parochiekerken** van het
+ dekenaat wetteren

Zomer 2015

Met dit Kerkenplan wil de Dekenale Stuurgroep duidelijkheid scheppen betreffende het toekomstige gebruik van de parochiekerken in het huidige dekenaat Wetteren.

A. BEPALENDE FACTOREN

Bij het opstellen van dit Kerkenplan werden de volgende factoren in overweging genomen:

1. De huidige stand van zaken, wat betreft het concrete gebruik van parochiekerken en beschikbare bedienaars van de eredienst ;
2. Het Bijgestuurd Dekenaal Plan van november 2014, dat, in de herschikking van de parochies, een dubbele fasering voorziet: 2016 en 2020;
3. De beslissing van het bisdom Gent om in 2016 het aantal dekenaten te herleiden van 34 tot 10. Hierbij is het de uitdrukkelijke wens van het bisdom dat elk *nieuw* dekenaat slechts een beperkt aantal *nieuwe* parochies zou tellen (ca. 5). De juridische oprichting van deze *nieuwe* parochies is gepland voor 2018.
4. De noden, wensen en inbreng van betrokken partijen, op de eerste plaats de christelijke gemeenschap, en meer specifiek, kerkraden, parochieploegen, vzw's Parochiale Werken, en, waar nodig, de ruimere samenleving, vertegenwoordigd door de burgerlijke instanties.

Omwille van de beslissing van het bisdom [2] zien we ons genoodzaakt de fasering vooropgesteld in het Bijgestuurd Dekenaal Plan te wijzigen. De veranderingen die zouden ingaan op 1 januari 2020 zullen reeds ingang vinden mid-2018, om ze zo te doen samenvallen met de oprichting van de nieuwe parochies.

De nieuwe dekenaten, zoals die door het bisdom werden uitgetekend, zijn reeds gekend. Het nieuwe dekenaat waartoe Wetteren zal behoren zal bestaan uit

- de huidige dekenaten
 - o Wetteren (gemeenten [Groot-] Wetteren, Laarne en Wichelen), en
 - o Oosterzele (Oosterzele en Merelbeke), en
- delen van de dekenaten
 - o Lede (i.c gemeente Groot-Lede), en
 - o Ledeberg (Destelbergen en Melle, en de wijk Merelbeke-Flora).

In de *nieuwe* parochies zal nog sprake zijn van 1 parochiekerk, en, eventueel, één of meerdere hulpkerken, per parochie.

Momenteel is nog niet duidelijk uit hoeveel, en welke, parochies het nieuwe dekenaat Wetteren (naam onder voorbehoud) zal bestaan. Gezien de geografie van het nieuwe dekenaat mag er redelijkerwijs worden van uit gegaan dat de St.-

Gertrudiskerk van Wetteren parochiekerk, en mogelijks ook dekenale kerk, zal blijven. Voor geen enkele andere parochiekerk, die als 'huis van gebed en pastoraal' bewaard zal blijven, kan nu reeds de toekomstige status worden gegarandeerd. Dit zou echter moeten mogelijk zijn tegen het einde van het pastorale jaar 2015-2016 (m.a.w. juni 2016).

B. BELANG VAN HET KERKGEBOUW

In de geloofsbeleving van de christelijke gemeenschap neemt het kerkgebouw een centrale plaats in. Voor de gelovige is de kerk het huis van God onder de mensen. Het is een plaats waar viering, gebed, zingeving, vorming, sociaal contact, kunst en geschiedenis elkaar treffen. Iedereen, van welke gezindheid ook, is er welkom. Daarom is het belangrijk dat het kerkgebouw vrij toegankelijk is, bij voorkeur elke dag van de week. Een kerk waarvan de deuren gesloten blijven mist haar doel.

Niet zelden blijft de parochiekerk, zelfs in onze sterk geseculariseerde maatschappij, ook voor vele niet- of andersgelovigen, een op prijs gestelde verwijzing naar de religieus-transcendente dimensie van het mens-zijn, of een blijvend, zichtbaar teken van de christelijke wortels van onze samenleving en cultuur.

Over de toekomstige functie van een kerkgebouw, en haar eventuele herbestemming, mag daarom niet lichtzinnig worden beslist. Het proces van (eventuele) herbestemming neemt beter niet de gedaante van een totale, of willekeurige, uitverkoop.

Negen van de dertien Wetterse parochiekerken zijn bovendien beschermd monument, een status die ongetwijfeld een eigen dynamiek, en tevens nood aan omzichtigheid, met zich meebrengt.

De huidige dertien parochiekerken, in volgorde van ouderdom, zijn

Van vóór de oprichting van het bisdom Gent - 1559 (laat-gotisch)	
St.-Martinus, Westrem	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 1145 • Huidige gebouw: eerste helft 12de eeuw en later • Van Petegem-orgel (1790) • Beschermd monument sinds 1936, beschermd dorpsgezicht sinds 1986 • Dringend restauratiewerk vereist (dak, toren, ramen, ...)
St.-Jans- Onthoofding, Schellebelle	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 12de eeuw • Huidige gebouw: 14de (15de?) eeuw en later • Van Peteghem-orgel (1776 en later) • Beschermd monument sinds 1962 • Kerkhofsite met Sint-Cornelius Ommegang beschermd sinds 2012

St.-Martinus, Massemen	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 1019 • Huidige gebouw: 1400 en later • Van Peteghem-orgel (1738 en later) • Beschermd monument sinds 1942 (toren en koor) en 1974; beschermd dorpsgezicht sinds 2001
St.-Denijs, Kalken	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 12de eeuw • Huidige gebouw: 15de eeuw (toren) en later • De la Hayes-orgel (1712 en later) • Beschermd monument sinds 1936
St.-Macharius, Laarne	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 1120 • Huidige gebouw: begin 16de eeuw en later • Lenglet-orgel (1672 en later) • Beschermd monument sinds 1942
Achttiende Eeuw (Classicistisch)	
St.-Anna, Wetteren-ten-Ede	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 1454 • Huidige gebouw ingewijd in 1753 door Bisschop Van der Noot • Parochiekerk sinds 1875 • Orgel oorspronkelijk afkomstig uit de Baudelo-abdij van Gent (1661 en later), beschermd sinds 1980 • Beschermd monument sinds 2005
Negentiende Eeuw (Neo-stijlen)	
St.-Denijs, Serskamp	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 1147 • Huidige gebouw ingewijd in 1858 door Bisschop Delebecque • Beschermd monument sinds 2012
St.-Gertrudis, Wetteren	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 1098 • Huidige gebouw ingewijd in 1866 door Bisschop Bracq • Beschermd monument sinds 2003
St.-Gertrudis, Wichelen	• Oudste vermelding van een gebedshuis: 10de eeuw • Huidige gebouw ingewijd in 1873 door Bisschop Bracq • Beschermd monument sinds 2012
Twintigste Eeuw (Stijlen: Neo, Interbellum en zaalkerken)	
H.Hart, Wetteren-Kwatrecht	• Huidige gebouw ingewijd in 1912 door Bisschop Stillemans • Staat te koop
St.-Theresia, Wetteren-Overbeke	• Kerk in gebruik genomen (ingezegend) door pastoor-deken Noterman in 1929, en (officieel) ingewijd in 1938 door Bisschop Coppieters
Christus Koning Wetteren-Zuid	• Gebedsruimte (*) ingezegend in 1975 door Bisschop Van Peteghem (*) Deze gebedsruimte werd nooit als parochiekerk ingewijd.
O.L.V., Wetteren-Overschelde	• Kerk ingewijd in 1982 door Bisschop van Peteghem

C. DE PAROCHIEKERKEN IN HET BIJGESTUURD DEKENAAL PLAN

1. Huizen van Gebed en Pastoraal

De eerste bestaansreden van een kerkgebouw is te fungeren als Huis van God onder de mensen. Daartoe werd het gewijd. Een kerk als dusdanig bewaren houdt dan ook in dat we haar primaire doelstelling vrijwaren: de christelijke geloofsbeleving mogelijk te maken en te stimuleren, door middel van de viering van de sacramenten (eredienst) en de verkondiging van het evangelie (catechese). In de parochiekerk komt het geloof van de gemeenschap samen, van hieruit vertrekt het ook en stelt het zich ten dienste van de wereld (diaconie).

1.1. Primaire kerken

Vanaf 1 januari 2016 telt het huidige dekenaat Wetteren vier pastorale eenheden. Voor elk van deze eenheden werd beslist welke de *primaire* kerk is:

EENHEID	PAROCHIES	PRIMAIRE KERK
Centrum	Wetteren St Gertrudis Wetteren Christus Koning Wetteren O.L.V. Overschelde Wetteren St Theresia Overbeke	St.-Gertrudiskerk, Wetteren
Noord	Laarne St Macharius Kalken St Denijs Ten Ede St Anna	St.-Machariuskerk, Laarne
Zuid	Massemen St Martinus Westrem St Martinus Kwatrecht H. Hart	St.-Martinuskerk, Massemen
Oost	Wichelen St Gertrudis Serskamp St Denijs Schellebelle St Jans-Onthoofding	St.-Gertrudiskerk, Wichelen

Deze primaire kerken blijven, ook in de ver(de)re toekomst, voor de eredienst bewaard.

1.2. Secundaire kerken

Daarnaast voorziet het Plan ook een secundaire kerk voor drie van de vier eenheden.

EENHEID	SECUNDAIRE KERK
Centrum	St.-Theresiakerk, Wetteren-Overbeke* (<i>ad experimentum</i>)
Noord	St.-Denijskerk, Kalken
Zuid	
Oost	St.-Jans-Onthoofdingkerk, Schellebelle

** Dat Kalken en Schellebelle, alvast tot 2020, bewaard bleven als secundaire kerk was een bewuste keuze. Dat ook Overbeke bewaard zou blijven was – in het Plan – veeleer het resultaat van de feitelijke situatie, die er in voorzag dat Pastoor Pringels pas in 2018 op pensioen zou gaan. De Dekenale Stuurgroep, in haar vergadering van 7 juli 2015, heeft beslist om, ondanks het onverwacht vervroegde pensioen van Pastoor Pringels (30 juni 2015) de kerk toch nog als gebedsruimte te bewaren.*

Schellebelle en Kalken beschikken momenteel over een relatief levendige geloofsgemeenschap; de kerk biedt er haar volledige pastorale gamma aan: zondagsviering, andere diensten (doop, uitvaart, huwelijk), catechese, en diaconie. Indien en wanneer deze kerken ophouden te fungeren als centra van het gelovige leven zullen ze aan de eredienst worden onttrokken. Een eerste evaluatie daartoe zal gebeuren in de eerste helft van 2018.

Overbeke zal functioneren als annexkerk van de St.-Gertrudiskerk van Wetteren. Vanaf 1 januari 2016 vindt er geen zondagsviering meer plaats, maar de kerk zal wel actief worden gepromoot als kleinere, alternatieve gebedsruimte voor begrafenissen en huwelijken, en ook gebruikt worden voor diverse pastorale doeleinden van zowel het dekenaat als de eenheid Centrum. Het is duidelijk dat het hier om een experiment gaat dat regelmatig zal worden geëvalueerd en op zijn zinvolheid getest. Indien blijkt dat de kerk haar opzet niet haalt zal ze worden onttrokken aan de eredienst.

2. Kerken die met zekerheid worden onttrokken aan de eredienst

Een kerk die niet langer haar rol van ‘huis van gebed en pastoraal’ vervult, kan een andere bestemming krijgen. Daartoe moet het gebouw aan de eredienst onttrokken (‘ontwijd’) worden. Dit gebeurt door middel van een schriftelijke aanvraag bij de bisschop, die, alvorens een beslissing te nemen, het verzoek voorlegt aan de Priesterraad van het bisdom.

Voor vier kerken voorziet het Plan geen enkele liturgische of pastorale functie meer. Een aanvraag tot onttrekking aan de eredienst werd reeds bij de bisschop ingediend.

EENHEID	KERK	EIGENAAR
Centrum	Christus Koning Gebedsruimte	Vzw Parochiale Werken
	O.L.V.-ten-Hemel-Opgenomen kerk	Kerkfabriek
Zuid	H.-Hartkerk, Kwatrecht	Kerkfabriek
	St.-Martinuskerk, Westrem	Kerkfabriek/Gemeente?

Voor Kwatrecht H.Hart werd de beslissing tot ontwijding reeds genomen. Het kerkgebouw wordt verkocht. De verkoop werd toevertrouwd aan het agentschap Fed.net.

De respectieve eigenaars van de Christus Koning gebedsruimte en de O.L.V.-kerk zijn het denkproces begonnen omtrent de toekomstige herbestemming van hun gebouw. De aard van de gebouwen (type polyvalente ruimte, zaalkerk) zou een vlugge herbestemming moeten ten goede komen.

Voor St.-Martinus Westrem ligt de situatie moeilijker; het betreft immers de oudste kerk van het dekenaat, en een beschermd monument. De Dekenale Stuurgroep ziet echter af van een eerder geopperd idee, waarbij deze kerk een speciaal statuut zou krijgen. Wel blijven we geloven in de mogelijkheid om van de kerk een religieus museum te maken, zij het niet onder onze bevoegdheid. Het dekenaat is niet in de mogelijkheid een dergelijke onderneming zelf naar behoren te verwezenlijken, en ziet daarmee af van enige verdere aanspraak op het gebouw. De plaatselijke kerkfabriek wordt dan ook gevraagd zelf een aanvaardbare herbestemming van het kerkgebouw voor te stellen.

3. Kerken zonder duidelijk toekomstplan

Voor twee nog resterende kerken is het Bijgestuurd Plan vaag.

EENHEID	KERK	EIGENAAR
Noord	St.-Annakerk, Ten Ede	Gemeente
Oost	St.-Denijskerk, Serskamp	Gemeente/kerkfabriek?

De dekenale Stuurgroep heeft echter in haar vergadering van 7 juli 2015 de knoop doorgehakt. Ze voorziet voor beide kerken in de toekomst geen enkele liturgische of pastorale functie, en besliste dat voor beide kerken niet later dan in 2018 de aanvraag tot onttrekking aan de eredienst zal worden ingediend.

De respectieve kerkfabrieken, in samenspraak met andere belangengroepen, wordt gevraagd een waardige herbestemming van hun kerkgebouw, rekening houdend met hun status van beschermd monument, voor te stellen, en dit niet later dan in 2018.

Vanaf 2016 zal in de kerken vermeld onder 2. geen enkele liturgische viering (eucharistie, doopsel, eerste communie, vormsel, huwelijk, begrafenis) meer plaatsvinden.

De kerken vermeld onder 3. kunnen verder gebruikt worden voor huwelijk en uitvaart, (niet-eucharistische) gebedsdiensten, en Eerste Communie (eenmalig, in 2016), maar niet voor doopsel en vormsel. Dit tot een herbestemming wordt gevonden.

D. OVERZICHT

Gebaseerd op het voorgaande ziet het Kerkenplan er als volgt uit:

GEMEENTE	KERK	(HER)BESTEMMING 2016	(HER)BESTEMMING 2018
Wetteren	St.-Gertrudis	Eredienst, zondagsviering om 11:00	Parochiekerk, zondagsviering om 11:00
	O.L.V. Overschelde	Herbestemming zonder belemmering	Ontwijd, ?
	Christus Koning	Herbestemming zonder belemmering	Ontwijd, ?
	St.-Theresia Overbeke	Huis van gebed en pastoraal, annex van St.-Gertrudis, geen zondagsviering	Afhankelijk van evolutie 2016-'18
	St.-Anna, Ten Ede	Uitdovend pastoraal gebruik (uitvaart/huwelijk); zoeken naar zinvolle herbestemming	Ontwijd, ?
	H.-Hart, Kwatrecht	Te koop	Verkocht
Massemen	St.-Martinus	Eredienst, zondagsviering om 9:00	Hulpkerk, zondagsviering om 9:00
Westrem	St.-Martinus	Zoeken naar zinvolle herbestemming, mogelijk religieus museum	Ontwijd, ?
Laarne	St.-Macharius	Eredienst, zondagsviering om 9:30	Parochie- of hulpkerk, zondagsviering om 9:30
Kalken	St.-Denijs	Eredienst, zondagsviering op zaterdag 18:00	Afhankelijk van evolutie 2016-'18
Wichelen	St.-Gertrudis	Eredienst, zondagsviering om 10:30	Parochie- of hulpkerk, zondagsviering om 10:30
Serskamp	St.-Denijs	Uitdovend pastoraal gebruik (uitvaart/huwelijk); zoeken naar zinvolle herbestemming	Ontwijd, ?
Schellebelle	St.-Jans-Onthoofding	Eredienst, zondagsviering op zaterdag 17:00	Afhankelijk van evolutie 2016-'18

De negen nog voor de eredienst gebruikte kerken zullen, in 2016, de volgende sacramenteel-liturgische diensten aanbieden:

KERK	EUCCHARISTIE	DOOPSEL	HUWELIJK	UITVAART
St Gertrudis, Wetteren	Zondag 11:00	Eerste zaterdag en vierde zondag van de maand	Maandag tot zaterdag, in de namiddag. Niet op officiële feest- en verlofdagen.	Maandag tot zaterdag, in de voormiddag (10:00 of 11:15). Niet op officiële feest- en verlofdagen.
St Theresia, Overbeke	--	--		
St Martinus, Massemen	Zondag 9:00	Eerste zondag van de maand		
St Macharius, Laarne	Zondag 9:30	Derde zondag van de maand		
St Denijs, Kalken	Zaterdag 18:00	Tweede zondag van de maand		
St Anna, Ten Ede	--	--		
St Gertrudis, Wichelen	Zondag 10:30	Tweede zondag van de maand		
St Denijs, Serskamp	--	--		
St Jan, Schellebelle	Zaterdag 17:00	Tweede zaterdag van de maand		

In maanden die vijf zondagen tellen wordt er ook gedoopt, indien gewenst, tijdens de eucharistievieringen van de vijfde zondag.

Het vormsel wordt enkel nog gevierd in de zes kerken met zondagsviering. Het vormsel is, voor ons dekenaat, door het bisdom vastgelegd op het derde weekend na Pasen. Om ook in de toekomst haar eigen vormselviering te behouden moet elk van deze zes kerken over de nodige catechisten beschikken om het vormseltraject (catechese) aan te bieden.

Eerste Communie wordt in 2016 nog gevierd in alle negen kerken, maar vanaf 2017 niet langer in Serskamp, Ten Ede en Overbeke.

E. BESLUIT

Met deze hoopt de Stuurgroep duidelijkheid geschapen te hebben betreffende:

- De parochiekerken die op lange termijn bewaard blijven als huizen van gebed en pastoraal:
 - o Wetteren St Gertrudis
 - o Laarne St Macharius
 - o Massemen St Martinus
 - o Wichelen St Gertrudis

- De parochiekerken waarvoor zij, nu meteen of op termijn, geen pastorale of liturgische functie meer voorziet, en die dus ten laatste in 2018 een herbestemming krijgen en vervolgens aan de eredienst onttrokken worden;
 - o Wetteren O.L.V. Overschelde
 - o Wetteren Christus Koning
 - o Wetteren-Kwatrecht H. Hart
 - o Wetteren-ten-Ede St Anna
 - o Westrem St Martinus
 - o Serskamp St Denijs

- De parochiekerken die voorlopig 'ad experimentum' voor de eredienst en pastoraal bewaard blijven, en waarvan het gebruik gedurende de komende twee jaren grondig zal worden geëvalueerd, en desnoods bijgesteld.
 - o Kalken St Denijs
 - o Schellebelle St Jans Onthoofding
 - o Wetteren-Overbeke St Theresia

Gedaan te Wetteren, 25 augustus 2015.

Namens de Dekenale Stuurgroep,
Yvan Stassijns, pastoor-deken

Leden van de Dekenale Stuurgroep:

Yvan Stassijns, pastoor-deken
Peter Bracke, pastoor
Yolande Coppens
Wim Holderbeke
Paul Rohaert
Hubertine Van de Velde
Rita Van Malderen